

La gran caiguda

Col·lecció Raigs globulars

(15)

R

Aquesta obra ha estat publicada amb el suport de:

Primera edició: octubre 2014

Títol original: *Der große Fall*

© Suhrkamp Verlag Berlin 2011

All rights reserved by and controlled through
Suhrkamp Verlag Berlin.

© de la traducció de l'alemany, Marta Pera Cucurell

© d'aquesta edició, Raig Verd Editorial, 2014

© de la fotografia de Peter Handke, Isolde Ohlbaum,
www.ohlbaum.de

Disseny de la coberta: Noemí Giner

Il·lustració de la coberta: Jon Juarez

Corrector: Gerard Malet

Publicat per Raig Verd Editorial

Gran via de les Corts Catalanes 514, 1r 7a

Barcelona 08015

www.raigverdeditorial.cat

@Raig_Verd

RaigVerd

Impressió: Estugraf

Dipòsit legal: B - 11378-2014

ISBN: 978-84-15539-77-3

BIC: FA

Imprès a Espanya - *Printed in Spain*

Raig Verd editorial forma part de l'Associació d'editorials independents

Un cop llegit el llibre, si no el vols conservar, el pots deixar a l'abast d'altres, passar-lo a un company de feina o un amic a qui pugui interessar. En el cas de voler llençar-lo (cosa impensable), fes-ho al contenidor blau de reciclatge de paper.

L'editorial expressa el dret del lector a la reproducció total o parcial d'aquesta obra per a ús personal.

La gran caiguda

Peter Handke

Traducció de Marta Pera Cucurell

Raig verd
editorial

1

El dia que va acabar amb la gran caiguda havia començat amb una tempesta de bon matí. L'home de qui parlarem aquí es va despertar amb una forta tronada. La casa i el llit van tremolar, i després la vibració va durar un moment llarg. Un moment: aquesta paraula no és aplicable a qui jeia en aquell llit. Es va despertar amb un sobresalt, però va mantenir els ulls tancats, esperant a veure com continuava allò.

Encara no plovia, i per la finestra oberta de bat a bat tampoc no se sentia el vent. Però no parava de llampegar. Els llamps travessaven les parpelles closes de l'home amb una explosió intensa, i les tronades seques que seguien, cada vegada a intervals més breus, li ressonaven, amplificades, a les orelles.

Despertat amb un sobresalt: això tampoc no és aplicable a qui jeia en aquell llit. No semblava pas sorprès per l'estrèpit de la tempesta. Jeia ben quiet mentre els llamps li travessaven les parpelles i els trons li retrunyien a la cavitat cranial, com si allò passés cada matí, cada dia; com si

hi estigués acostumat, que el despertessin d'aquella manera; i no solament acostumat, sinó que hi tingués dret, a aquell despertar. Els llamps i els trons actuaven com una música desvetlladora que el transportava del son profund, d'una manera brusca i natural, a una perfecta presència d'esperit i encara a una altra cosa: a una disposició; a una disposició a confrontar-se amb si mateix, a situar-se, a passar a l'acció. De moment jeia enmig de l'estrèpit i hi trobava gust.

Després del primer tro va estar a punt de fer un bot per desconnectar l'endoll del televisor, de la música, del que fos. Però al mateix moment en va ser conscient: no era a casa seva, jeia en un llit estrany. El lloc on havia dormit li era estrany, i el país.

Des de feia molt de temps, aquesta era la primera nit que passava lluny del seu llit, dels espais coneguts. Encara amb els ulls tancats, havia estès el braç cap a la paret familiar de l'habitació, que va resultar que no hi era. Havia palpat el buit. I això tampoc no l'havia espantat; només se n'havia estranyat, fins que en va ser conscient: estic de viatge. Ahir me'n vaig anar de casa. És veritat que no m'he despertat al meu llit, però tampoc en un de desconegut.

En una altra època, el primer matí en un altre lloc, s'enyorava de casa. El mateix vespre de l'arribada en un altre país, ja a l'aeroport, per exemple, es mirava amb una mena de dolor per la separació el tauler dels horaris que anunciava el primer vol de tornada. Però el matí del dia de la seva gran caiguda, el fet de ser a l'estranger no el va amoïnar ni un sol moment, sinó que immediatament s'hi va sentir com a casa. No volia tornar a obrir els ulls mai més.

Els trons i els llamps, els llamps i els trons, eren el que el feia sentir acollit, tot i ser lluny de casa. I després, a mesura que es feien més febles i amainaven, va ser la pluja. De sobte, en la calma de després de la tempesta, es va posar a ploure a bots i barrals, un xàfec únic, regular, persistent. Protegit del diluvi, l'home continuava ajagut, encara amb els ulls tancats. No li podia passar res. Ni tan sols ara, que a fora hi havia el diluvi: ell era en una arca, a recer.

Gronxat per l'arca, i també gronxat per una tercera cosa. S'havia adormit i despertat al llit d'una dona que el tractava bé. Que l'estimava? De fet, durant la nit ella li havia donat a entendre això. Però ell no hauria aprovat que això s'anotés aquí d'una manera tan literal. M'ha tractat bé: això era tot el que podia dir.

Ell també havia tractat bé la dona aquell matí, encara amb més ímpetu que a la nit, o més exhaustivament, però d'una altra manera. Ella havia hagut de sortir del llit i de casa molt d'hora, abans que es fes de dia, per anar a treballar. Amb prou feines havia fet soroll, i ell, mig adormit, s'havia sentit ple d'una mena d'agraïment infantil; l'agraïment, i ho sentia amb tot el cos, s'havia encarnat. Ell no l'hi hauria pogut dir mai, però mentre sentia a través de les habitacions de la casa el corrent d'aire que movia la dona allunyant-se, ell, ajagut allà, admirava aquella dona.

S'hauria estimat més ser-ne l'admirador que no pas l'amant. Una vegada que ella, plena d'orgull, li va semblar a ell, li havia parlat d'una manera especial, ell, amb les celles alçades, i no només perquè ja era massa gran per fer el paper d'amant, havia mirat cap a una altra banda.

Acotxat per la torrentada forta i regular, sense vent, es va tornar a adormir. Tot i que aquell dia alguna cosa l'esperava, i sobretot l'endemà, li semblava que tenia tot el temps del món, i alhora tenia la sensació que allò ja formava part i era el principi de la confrontació imminent. Va ser un son tan lleuger que la persona que hi havia dintre seu va desaparèixer. Si encarnava alguna cosa, era únicament el son. Gairebé sempre, a les pel·lícules, els actors que representaven una persona dormint, per molt realistes que fossin, eren poc convincents. Aquest actor, en canvi, encara que després del primer despertar es volgués quedar completament conscient, dormia realment quan es feia l'adormit, i dormia i dormia, i actuava i actuava. I si a més somiava i feia sentir alguna cosa a l'espectador, la sensació només consistia a surar i desaparèixer. Era un somni sense argument, no hi podia pas volar. Però es veu que aquell estar en suspens oníric, així com la capacitat de volar, tenien un significat. Però l'havia oblidat, de la mateixa manera que durant aquell any havia decidit oblidar moltes coses.

Ara és el moment d'esmentar que l'home de qui parlem, en realitat, és actor. De molt jove, en la petita empresa del seu pare, havia après un ofici i, sovint, havia anat amunt i avall enrajolant, amb el seu pare, pels ravals de cases petites del nord-est de B. Encara se li notava, i no solament a les mans; potser on se li veia més clarament era en els gestos —aquell seu pas enrere: recular i tornar a avançar—, en la mirada profunda —sobretot la seva manera de girar els ulls cap amunt, brusca, després d'haver estat observant llargament el terra, quan mig aclucava els ulls en moltes escenes de pel·lícula, sense cap motiu, i ho repetia, sense cap posa, sense un significat après, com

sovint feien els altres protagonistes del cinema. Per a ell això s'havia convertit en una segona naturalesa, com se sol dir, ¿o potser, al capdavant, en la seva naturalesa?

¿Així, doncs, la història d'un actor, en un sol dia, des del matí fins ben entrada la nit? ¿I no la d'un actor que es dedica a la seva activitat, sinó que ganduleja? ¿Com si diguéssim el protagonista, d'una manera o d'una altra, d'una història, i d'una història, a més, seriosa? —No hi ha ningú que corri tant de perill, ningú de pas tan ferm, com un actor, un actor com ell. Ningú que a la vida faci tan pocs papers. Ell, l'actor, com a «jo», el jo màxim en un jo reduït. Amb la feina d'actor —quan no actua— suspesa durant dies. Un home així és èpic, i també sòlid. Qui sap si d'ell es pot explicar una història que difícilment es podria explicar d'un altre.

Els seus primers anys com a actor van transcórrer al teatre. Les sales eren petites, però els seus papers sempre eren els principals, des del principi. Tot i la seva joventut, gairebé només representava els eters, l'Ulisses, l'Àngel —el que va acompanyar i guiar Tobies en el viatge que va fer per al seu pare—, l'Otel·lo, sense maquillar-se de negre, el forner de *La dona del forner*, que finalment perdona i acull la seva dona adúltera, l'Emil Jannings, quan se li escapa com és de «terriblement dolorós estar viu i alhora estar sol». Herois eters, o idiotes, com és ara el Bennie de l'adaptació escènica d'*El soroll i la fúria*, de William Faulkner, en què el petit escenari de raval, sota la mirada tràgica de l'«estaquirot» —com deien abans als retardats mentals—, equivalia a l'univers, o quasi nens i, en general, nens perpetus com el Parcival o el Kaspar Hauser, paper en què ell havia recordat a una

mare, que anava al teatre per primera vegada i segurament per última, el seu fill proscrit, que feia de peó i vivia en una barraca a la quinta forca: tanta llàstima li feia, el seu fill, allà a l'escenari, que aquella mare va anar a trobar l'actor immediatament i el va allotjar a casa seva durant un temps. Només s'havia refusat a interpretar el Faust, tot i que sovint l'hi havien incitat, i ara tampoc no estaria disposat a gastar la saliva necessària per interpretar l'eterna hiperactivitat d'aquest personatge per redimir-se.

Amb les pel·lícules es va convertir en una estrella, i així i tot, al carrer, que continuava sent el seu element, la gent, amb rares excepcions, no el reconeixia. Tot en ell —la figura, l'actitud, els gestos— era discret i, a més, es podia fer invisible. En tot cas, ell n'estava convençut i fins al dia d'avui li havia funcionat. A les pel·lícules, en canvi, sense excepció, i vés a saber per què, se'l reconeixia instantàniament, encara que estigués entre una multitud, i encara que tot just se'l veiés al fons d'un pla llunyà. I no es tractava pas d'una simple identificació o d'un reconeixement, i tampoc no era una qüestió de llum. O sí, però no d'il·luminació... O sí. Ja a la primera presa es podia ensumar la seva olor única, per bé o per mal, i si era mala olor, encara es feia sentir més, de manera que ningú no es voldria trobar un home així al carrer, ni tan sols a plena llum del dia. Al principi de la seva època cinematogràfica encara el comparaven: més tenebrós que l'irrefutable Richard Widmark; un Marcello Mastroianni sense la seva ostensible nacionalitat; un Francisco Rabal que no havia sigut mai realment jove. Més endavant n'hi va haver prou amb ell com a ell.

Des de feia un parell d'anys ja no apareixia en escena, ni al teatre ni al cinema. Tot i que sentia un respecte absolut per la seva professió i se'n sentia satisfet, si no orgullós, i agraïa el temps que hi havia dedicat, ja no es considerava actor. Algú que, fins i tot en les seves temporades d'oci, no vivia de manera constant, dia i nit, amb el problema, aquell problema bell, constrictiu, alliberador, plaent i turmentador de la interpretació, no tenia dret, segons ell, a dir-se actor, una paraula que per a ell tenia un altre significat del que tenia per a la majoria. La paraula, el nom d'*actor*: una sonoritat.

No tornar a actuar no era pas una decisió lliure. D'altra banda li continuaven oferint papers, com si no hagués passat res. I potser no havia passat res. Només tenia, com deia ell, la «certesa» (una altra vegada la seva «certesa»...) que d'un moment a l'altre, «tot d'un plegat», per a un actor, i no només per a un com ell, ja no hi havia res més per interpretar, si més no en una pel·lícula. Per descomptat que hi havia papers, una pila, i no solament els coneguts, els tipificats. Però no hi havia més històries per explicar, i amb històries no volia dir el típic «a partir d'una història real», sinó una revelació, encara que només fos la revelació de la història d'una persona, com abans en les històries cinematogràfiques de Carl Theodor Dreyer, Robert Bresson, Maurice Pialat, John Ford, Satyajit Ray, o el procés de revelació d'algú, de l'altre, d'una cosa més gran, del que hi ha de gran, en tu i en mi, o simplement l'autorevelació d'alguna cosa que amb prou feines ha nascut en un moribund, d'una sabata buida com una imatge del crit mut de la mort, d'una cullereta que cau de la mà com a imatge d'una caiguda més gran.

Si havia emprès el viatge el vespre abans, i s'havia allunyat de casa seva i de la seva terra, no era pas especialment per la dona d'aquí. Més aviat perquè havia d'intervenir en el rodatge d'una pel·lícula en aquesta ciutat i a la rodalia l'endemà: havia d'actuar en una altra història cinematogràfica. Aquesta anava d'un que emprèn el camí de la bogeria homicida: primer se'n va del cap, i després... Quan havia llegit el guió l'actor s'havia sentit gairebé del tot segur. I allà on no arribés el guió, ell, amb la seva interpretació, la seva presència, la seva planta, la seva mirada al voltant, ajudaria a obrir els ulls a la història. De moment no en sabia res més.

Entre aquestes divagacions es va llevar. El llit buit. A la finestra oberta, la pluja. Ni un bri d'aire. Davant de la finestra, a una certa distància, els arbres del llindar del bosc en una filera irregular. La finestra donava a un jardí, o més aviat un prat, buit, només l'herba de l'estiu, alta fins als malucs, doblegada aquí i allà pels xàfecs o encastada a terra. La finestra era, de fet, una porta de vidre de dos batents amples que per dalt gairebé arribaven al sostre. L'habitació era en una casa aïllada, centenària. Havia sigut la casa d'un caçador i ara hi vivia la dona. Se la podia permetre; tenia un negoci a la capital, ell no volia saber quin ni de quina mena: amb aquesta sola informació en tenia prou i de sobres.

Arribava la flaire del bosc i, en onades escumoses, les inflorescències dels castanyers en forma d'espiga travesaven el prat. Al cel plujós de sobre, les bandades de vol circular de les orenetes s'encreuaven tan amunt que era com si anticipessin el blau i el sol. Però les orenetes ja volaven alt abans, encara més alt que ara, si era possible,

travessant com fletxes l'aire i els bancs de núvols foscos estremits pels llamps, desmentint, juganeres, l'auguri del seu vol baix d'abans de la tempesta.

Va sortir a fora despullat, tal com anava. No el podia veure ningú, per això s'hi havia decidit, vet aquí. On l'herba encara era dreta, les espigues madures i molles li fregaven els malucs i la panxa. De manera que doblegant-se endavant es rentava les aixelles, la cara, els ulls i les orelles, els cabells. La pluja continuava caient a un ritme regular, amb força. I, efectivament, li transmetia força. El feia sentir indòmit. La pluja era càlida, i després d'unes quantes passes, freda, després, altre cop càlida, i així. No caldria que a casa es dutxés.

Un ocell gros i fosc va emergir de sobte de les profunditats d'entre l'herba i va anar disparat cap al bosc amb un xiscle o un grinyol, sempre en vol rasant, i llavors la seva foscor es va transformar bruscament en groc. Abans l'actor sabia el nom d'aquell ocell. Però ara no el recordava, i això també era fruit d'una decisió, com li passava gairebé amb tots els noms. Per això se li va adreçar com no tenia costum de fer: «Ei, tu. No tan ràpid. Jo no t'he fet res. Torna, que t'he d'explicar una cosa». I com que estava acostumat a parar atenció a la seva pròpia veu, va observar que tenia molt poc to. Les paraules a l'ocell eren la primera cosa que havia dit aquell dia. Però se li va acudir que no ho havia fet en el to de veu adequat. I va tornar a dir aquelles paraules, i ho va provar una vegada i una altra, fins que, quan ja feia estona que l'ocell panxagroc havia desaparegut, les paraules que li anaven adreçades i la seva veu van estar, d'alguna manera, en consonància.

A la cuina hi havia la ràdio engegada, amb el volum tan baix que allò també li va fer una mena d'impressió circular, per descomptat diferent de la dels cercles de les orenetes. Eren les notícies internacionals, llegides una vegada i una altra, com abans, amb la veu dels locutors amb prou feines audible, o potser per això més audible, arribades com de l'espai remot, dirigides a un altre univers. «Aquí Ràdio Venus.» —«Aquí Ràdio Cassiopea.»

Tot d'un plegat, mentre escoltava, la remor de la pluja va parar. Però no, la remor continuava, uniformement forta. Quan se'n va adonar, va apagar la ràdio i va treure o, més ben dit, va arrencar, l'endoll de la paret. Ell, que normalment podia agafar qualsevol cosa sense complicacions, ara, si estirava el braç cap al pa, només arribava a prop de la barra, i ho va intentar moltes vegades. Palpava al costat, però no podia agafar el pa, no hi havia manera. L'havia abandonat tota la força dels braços, tant del dret, amb què provava d'agafar-lo, com de l'esquerra.

Va comprovar que això també li passava amb les altres coses. Amb la tassa, que no es podia acostar; amb la cullereta del pot de mel; amb la rodanxa de llimona; amb les flors del gerro de la taula de la cuina; amb el llibre obert del costat. Ni tan sols podia tocar aquestes coses amb la punta dels dits, i no diguem agafar-les. Ell, mestre de la gestualitat —des de, posem per cas, plegar un mapa, posar-se un barret, girar poms de porta, llançar una mirada d'adéu per sobre de l'espatlla, desviar els ulls cap a una altra banda des del llindar de la porta oberta, fins a traginar a les espatlles una motxilla o la sella de muntar—, ara es trobava en aquella cuina estranya, amb els seus gestos, o més aviat amb els seus intents febles

de gesticular, desconcertat, i quan es va voler passar una mà pels cabells es va enredar amb la sivella del cinturó, mentre l'altra mà, ficada a la butxaca dels pantalons no pas amb el puny serrat sinó crispada, no es deixava tancar ni treure d'allà dins, i llavors totes dues mans es van encreuar i finalment potser es van ajuntar, i van acabar encabides a la mateixa butxaca, increïblement embotides.

Després, quan va haver passat una estona, l'actor va fer un somriure trist, com diuen en les novel·les de detectius de Raymond Chandler. Alhora, la suor li va perlejar el front, i també el palmell de les mans. Quan es va desplomar sobre el tamboret, aparentment preparat per a ell, li va caure el cap endarrere, amb tant d'ímpetu que semblava que li haguessin tallat; era com si li haguessin clavat un cop mortal a la nuca. Ell, que estava tan orgullós d'aquell coll fort, que no es doblegava.

Ja es veia les orelles —com es diu d'un que ha estat malalt—, però la feblesa que portava incrustada al fons del cor no l'abandonava. Tremolava. Ell, que encarnava la calma i la ferma, estava tremolós. En l'època d'enrajolador al costat del seu pare sempre impacient, irritable i intolerant, el nivell d'aigua era el seu objecte preferit; d'una banda com a eina de treball, i de l'altra com una mena de patró. Si la bombolla d'aire a l'ull del nivell es veia completament quieta enmig d'una horitzontalitat perfecta, per a ell volia dir «bombolla de calma», i llavors també s'il·luminava una bombolla de calma dintre seu, o ell mateix es convertia en un patró de calma —podia ser-ho o fer-ho veure, segons la situació. I després l'actor s'havia emportat la seva bombolla de calma, i l'havia acompanyat durant dècades en les actuacions, en

la feina, i la bombolla havia demostrat sempre el seu valor, simplement com una eina dels inicis de la vida.

Com la podia tornar a fer funcionar? Esperava. Tenia temps (o potser no?). Escoltava. La pluja, la pluja. No paris, pluja! No t'interrompis, remor! Sí, escoltar, es tractava d'això. I observava. Observava el seu voltant, com un mussol que gira el cap completament i al mateix temps manté els ulls immòbils. I quan finalment li va semblar que tenia la tassa ben aferrada amb la mà, li va caure d'entre els dits i es va trencar. Era la seva tassa de viatge, se l'emportava a tot arreu, amb la il·lusió que el te, el cafè o el que fos només tenien bon gust gràcies a ella, a la seva forma i al seu material, per descomptat. Ara era a terra en fragments, estranyament grossos; li havia relliscat a causa de l'últim tremolor. Almenys el tremolor no havia durat gaire.

Va ajuntar els fragments amb una goma que havia trobat de seguida en aquella casa estranya. Sí, la casa de la dona continuava sent estranya, tot i que ja feia anys que s'hi quedava a dormir; estranya en el sentit que fins aleshores no havia posat mai els peus en la majoria d'habitacions ni havia obert cap armari ni cap calaix. Després va llescar el pa, una llesca perfecta, quin soroll tan vigoritzador, i es va dir en veu alta: «Ni un sol dia sense llescar pa». Com si amb aquell acte de llescar es transformés en totes les llesques que havia tallat i les encarnés de nou. (I també les de després? D'això no n'estava segur.) La tassa de seguida va estar enganxada, i va llançar el tub de goma en direcció al calaix encara obert: exactament al seu lloc. I va tornar a parlar sol: «Encara ets el campió dels llançadors, amic. Un dels teus noms artístic hauria de ser Llançador!».

Música: cap. N'hi havia prou amb la música de la pluja, especialment des que el vent es llançava des de totes les direccions contra la casa. S'havia revifat i ara retrunyia, junt amb el torrent de pluja, a onades, de manera que el volum del so de tota la casa era més fort. El vent envoltava els murs de l'edifici i s'hi estavellava, una vegada i una altra i una altra. I de nou l'home de la taula de la cuina es va dir en una conversa amb ell mateix en veu alta: «Ui, el vent, com bramula. Al voltant de la casa. Al voltant de la terra. Però encara hi ha alguna cosa a fer, aquí. Alguna cosa per portar a terme. Un vent com aquest és molt valuós!». Una cadira de fora, tombada a l'herba no se sabia quan ni com, el vent la va posar dreta i s'hi aguantava, s'hi aguantava. Això era possible? Sí.

L'actor feia veure que mastegava el pa, i feia veure que bevia a glops, com a preparatiu del que havia de venir; com si així es concentrés per menjar i per beure. En plena cerimònia, però, es va obrir de cop la porta de la cuina, que no estava travada, com no ho estava cap altra porta de la casa, va girar bruscament cap a fora, sobre l'herba, i un home, amb forma d'home de la pluja —un home de les neus, si existís, hauria sigut insignificant comparat amb aquesta visió—, es va posar a cridar, aturat al llindar, sota el ràfec: «Tu no l'estimes! En canvi, jo sí que l'estimo, aquesta dona. Jo sí! Deixa tranquil·la la meva dona! Sí, la meva dona. Perquè un dia que ja no és tan llunyà, serà meva. Tu has passat mil nits amb ella, i no has sentit ni una sola vegada res semblant a l'amor. Esfuma't, farsant! Retira't! Aquesta dona és meva, meva!». I un cop dit això, pronunciat amb un accent que potser venia de l'excitació, l'home de la pluja va remolcar la cadira, sorprenentment a poc a poc,

cap a la casa, i se'n va anar. Poc abans de la seva aparició, l'altre havia sentit una mena de necessitat matinal d'una primera silueta humana per aferrar-s'hi durant el dia, com un «patró d'una forma» (com un «diapasó»). ¿L'intrús era aquella silueta?

Després el meu actor va prosseguir amb l'esmorzar, al principi tranquil·lament: menjava mos a mos, bevia glop a glop. La veritat: no estimava la dona; ja l'hi havia dit, al principi, i després l'hi havia tornat a dir, i finalment ja no calia. «No t'estimo.» I si la primera vegada ella se l'havia escoltat, la segona vegada, decididament, ja no. N'hi havia prou amb el fet que ella estimava i parlava d'amor, i que ell li seguia la veta. «Tu ets el meu amor. Des de la meua infantesa, ets el primer home amb qui sóc com jo sóc realment. I ningú en tota la contrada, ni en tot el país, no ha compartit tantes hores d'amor com nosaltres. I sempre ho hem mostrat al món. Ho hem donat al món. Ens hem venjat del temps actual, dels poderosos, dels aparentment legítims. Hem prevalgut sobre seu, i el món ha deixat de tenir valor, s'ha volatilitzat, i nosaltres, nosaltres dos, tots dos, ens hem convertit en el món vigent. Hem esdevingut i som el que és la caiguda.»

I ell li seguia la veta, l'hi seguia a ella i se la seguia a ell mateix. Tot i que el trobava a faltar, «l'amor». Sense cometes: trobava a faltar l'amor. El trobava a faltar cada dia, de vegades menys dolorosament, de vegades com el dolor més punyent; fos com fos, un dolor diari. Aquesta falta d'amor el revoltava, entre altres coses també contra si mateix, però en definitiva més enllà d'ell mateix. D'altra banda, ben pensat, no era una absència de res, el que era tan revoltant, sinó més aviat una demora. Una falta

seria una mena d'amor, possiblement més global i orientada al futur que no una de present, concreta, com si diguéssim tangible, de la mateixa manera que quan diem a algú, algú absent: «Et trobo a faltar!», això és una mena d'amor. L'amor no li faltava pas. Trigava terriblement a arribar, i també aquell matí, com cada matí. «Però sí que és una cosa que em falta», es va dir a ell mateix en veu alta. «Sense ella, sense ni que sigui un moment beneït per ella, amb ella i a través d'ella, el meu dia no es mereix anomenar-se dia, i jo no sóc res més que un vulgar gandul. De la il·lusió de l'amistat, en canvi, me n'alegro d'haver-me'n desfet per sempre.»

Pluja i lectura. L'actor era un lector. Tot i que el llibre de la taula de la cuina anava d'una mena de bogeria homicida, no el llegia pas per preparar-se per al seu paper. Era dels que no es preparaven mai res, i això també s'aplicava a la seva feina. Quan es trobava confrontat amb un paper, reforçava encara més la ganduleria, es buscava distraccions, deixava que les coses passessin, no feia res. En aquest sentit, potser sí que es preparava.

Al principi de la història el protagonista s'havia assegut a esmorzar, igual que ara el lector —cosa que no el preocupava: llegia, i només comptava la història. S'hi va submergir. El protagonista del llibre es presentava, bevent te i amb un horitzó llunyà als ulls, com una persona dinàmica. Aquell mateix dia havia d'emprendre un afer important, pintaria el quadre decisiu, atraparia l'assassí de nens buscat des de feia tant de temps, coneixeria la dona de la seva vida, recolliria algú que havia saltat al buit des d'una casa en flames.

Com s'esperaria qualsevol lector en una història d'aquesta mena, el dia va fer un gir, ni més ni menys que per culpa d'un pinyol de llimona que va caure a terra quan el protagonista n'esprenia una rodanxa. Quan es va ajupir per collir-lo, el pinyol li va lliscar del dit, llis i llisquent, i després una altra vegada, i una altra. Hauria pogut esperar tranquil·lament que s'assequés. Però no: havia de collir el pinyol de terra immediatament, ho havia de fer ara, l'hi anava tot, en allò. Però no se'n sortia, no hi havia manera, aquell pinyolet de llimona esmunyedís de forma aerodinàmica que no feia ni la mida d'un pèsol, tot i que era diferent d'un pèsol, saltava una vegada i una altra, sortia projectat, disparat per la punta del dit, fins que va haver travessat tota l'habitació i va anar a parar sota el llit arrambat a la paret, i quan el protagonista s'hi va ajeure al davant de bocaterrosa, amb una escombra en una mà i una llanterna a l'altra, va descobrir el pinyolet blanquinós al racó més allunyat de sota el llit, que era massa ample perquè amb l'escombra pogués arribar al fons, i a més era un llit fix: estava subjectat a la paret amb cargols. El pinyol resplendia i fulgurava en contrast amb la foscor, «també és un horitzó, però diferent del que es veu per la finestra, en la llunyania».

El capítol acabava que el protagonista, malgrat tot, recuperava la tranquil·litat, continuava prenent el te assegut a taula i tornava a estar sumit en pensaments, i quan s'acostava la tassa a la boca va sentir un soroll eixordador: el platet havia quedat enganxat a la tassa, es va desprendre a mig aire i va caure sobre la taula. I l'home hauria pogut estar content perquè no s'havia trencat, tot i que la taula era de pedra. Però aquesta vegada tampoc: